

**Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԽՈՍՔԸ
ԵԿԵՂԵՑԻ-ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԽԱՐԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԻ ԱՌԻԹՈՎ**

(3-ը մայիսի, 2019 թ.)

*Մեծարգո՛ վարչապետ,
Հոգեւոր հայրեր,
Հարգարժան պետական այրեր եւ ներկաներ,
Ողջունում եւ Մեր օրհնությունն ենք բերում ձեզ: Մեր ուրախու-
թյունն ենք հայտնում Եկեղեցի-պետություն հարաբերությունների ար-
դյունավորման նպատակով աշխատանքային խմբի առաջին նիստի գու-
մարման առիթով:*

*Հայրենի պետության եւ մեր Եկեղեցու հարաբերությունների կա-
նոնակարգման այս նոր ձեւաչափը բարեպատեհ հնարավորություն է
քննարկելու փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերը եւ
փնտրելու դրանց լուծման ուղիներ՝ ի խնդիր մեր Եկեղեցու առաքելու-
թյան արդյունավորման՝ հանուն մեր երկրի եւ ժողովրդի:*

*Մեր պատմությունը լավագույնս վկայում է, որ Եկեղեցին հոգեփրկ-
չական իր առաքելության ծիրում անուրանալի ներդրում է ունեցել հայ-
կական պետության զորացման եւ ամրապնդման գործում, նաեւ պետու-
թյան սատարումով արգասավորել է իր հոգեւոր ծառայությունը մեր ժո-
ղովրդին: Եկեղեցու եւ պետության հարաբերությունները Սուրբ Գրիգոր
Լուսավորիչ Հայրապետի եւ Սուրբ Տրդատ Գ. Թագավորի սերտ գործակ-
ցության շնորհիվ նվիրագործվել են Հայաստանի՝ առաջին քրիստոնյա
պետություն հռչակումով, որը եղել եւ մնում է մեր ժողովրդի փառքն ու
պարծանքը: Պետականության բացակայության պայմաններում Եկեղե-
ցին շարունակել է խնամել ու առաջնորդել մեր ժողովրդին՝ արթուն պա-
հելով անկախ պետականության վերականգնման գիտակցությունը եւ
ջանքեր ներդնելով հայոց պետության վերահաստատման համար:*

Հայրենի պետականությունը անսասան պահելու եւ պետական շահերով առաջնորդվելու Հայոց Եկեղեցու դիրքորոշումը լավագույնս արտացոլված է Սուրբ Սահակ Պարթեւ Հայրապետի հայտնի ձեւակերպման մեջ, որը Հայոց Եկեղեցու ողջ պատմության ընթացքում առանցքային է եղել մեր հայրապետների ու եկեղեցականների գործունեության մեջ:

Մեր Եկեղեցու առաքելությունը վերափոխել է մեր ժողովրդի կյանքը հոգեւոր, կրթական, գիտական եւ մշակութային նշանակալի ձեռքբերումներով: Եկեղեցու հոգեփրկչական առաքելության առանցքում հոգեւոր-բարոյական արժեհամակարգով անձի կերտումն է, ազգի հավատավոր, հայրենասեր, օրինապահ զավակի կրթությունն ու դաստիարակումը, ինչը նաեւ պետության առաջնահերթությունն է քաղաքացու ձեւավորման պատասխանատու գործում: Այս առումով մեծապես կարեւոր է պետության եւ Եկեղեցու համագործակցությունը՝ թելադրված ազգային մեր շահերով ու գերակայություններով, մեր ազգային ինքնությունը, ոգին, նկարագիրը պահպանելու հրամայականով:

Փառք ենք տալիս Տիրոջը, որ անկախության անցնող տարիների ընթացքին նշանակալի քայլեր են կատարվել մեր պետության եւ Եկեղեցու հարաբերությունների կարգավորման ուղղությամբ: Այդուհանդերձ, առկա են լուծման կարոտ կարեւոր հարցեր ու խնդիրներ: Մենք հույս ունենք, որ այս աշխատանքային խմբի շրջանակներում կգտնվեն արդյունավետ լուծումներ ազգային մեր կյանքում Եկեղեցու առաքելության անխոչընդոտ իրականացման համար: Քննարկումների ընթացքում, կարծում ենք, նկատի պիտի առնվեն ելակետային որոշ իրողություններ ու դիտարկումներ, որոնք ներկայացնում ենք ստորեւ.

1. ՀՀ Սահմանադրությունը Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին ճանաչում է որպես Ազգային Եկեղեցի՝ հաշվի առնելով Եկեղեցու բացառիկ առաքելությունը մեր ժողովրդի կյանքում: Միաժամանակ Սահմանադրությամբ երաշխավորված է կրոնական կազմակերպությունների գործունեության ազատությունը: Հայ Առաքելական Եկեղեցուն առանձնահատուկ կարգավիճակի տրամադրումը երբեմն միտումնավոր ներկայացվում է որպես խտրականության դրսևորում, ինչը միանշանակ կողմնակալ գնահատական է եւ չի ներդաշնակում միջազգային փորձի եւ ընդունված չափանիշների հետ: Տարբեր երկրների, այդ թվում նաեւ եւրոպական մի շարք պետությունների կրոնական օրենսդրությունների ուսումնասիրությունը եւ փորձը փաստում են, որ տվյալ երկրի ու ժողովրդի պատմության մեջ մեծ դեր ունեցած կրոնական հաստատության

առանձնահատուկ կարգավիճակը որեւէ ձեւով չի ենթադրում խտրականություն կրոնական կազմակերպությունների նկատմամբ:

2. Կրոնական կազմակերպությունների՝ պետությունից անջատվածության սահմանադրական հիմնադրույթը երբեմն թյուրըմբռնմամբ ընկալվում է Հայոց Եկեղեցու պատմականորեն նվիրագործված առաքելությունը սահմանափակելու իմաստով: Այս կողմնորոշումը փորձ է արվում հիմնավորել վկայակոչելով պետության աշխարհիկության սկզբունքը: Մինչդեռ «աշխարհիկ պետություն» հասկացությունը չի կրում հակակեղեցական կամ ապակրոնական տարր եւ չի բացառում պետության եւ Եկեղեցու գործակցությունը ու չի խոչընդոտում դրա իրականացմանը կյանքի զանազան ոլորտներում, առավել եւս՝ քրիստոնեական հարուստ ժառանգություն եւ հնագույն ավանդույթ ու անցյալ ունեցող Հայաստանում:

3. Եկեղեցական հիմնահարցերի օրենսդրական կարգավորումներում պետք է նկատի առնվեն նաեւ Հայոց ցեղասպանության, ինչպես եւ խորհրդային տարիներին Եկեղեցու նկատմամբ իրագործված հալածանքների հետեւանքով Հայ Առաքելական Եկեղեցուն հասցված նյութական եւ մարդկային ահռելի վնասներն ու կորուստները, այդ թվում՝ վանքերի, եկեղեցիների, եկեղեցական ենթակառուցվածքների ավերումն ու ոչնչացումը եւ ունեցվածքի ու կալվածքների բռնազավթումը: Այս ամենը, ինչպես եւ այդ ժամանակաշրջանում Եկեղեցի-պետություն հարաբերությունների փաստացի չզոյություն իրողությունը չեն թուլլատրել վերականգնելու կրած կորուստները: Այս համատեքստում կարելորդ է պետության գորակցությունը, որ Եկեղեցին կարողանա վերականգնել անհրաժեշտ պայմաններն ու հնարավորությունները իր առաքելության համար ի հայրենիս եւ ի սփյուռս:

Աշխատանքային այս խմբի գործունեության հետ կապված են դրական սպասումներ թե՛ հոգեւորականության, թե՛ հավատավոր մեր ժողովրդի շրջանակներում: Վստահ ենք, որ Եկեղեցի-պետություն գործակցության ընդլայնումը պիտի նպաստի մեր ժողովրդի ազգային եւ հոգեւոր կյանքի զորացմանը, գիտակից ու օրինապահ քաղաքացու ձեւավորմանը, ընտանիքների ամրությանը, Եկեղեցու պայծառությանը եւ պետության հզորությանը:

Մեր աղոթքն է, որ Տերը խաղաղ երկնքի ներքո բարօրություն ու բարգավաճում պարգեւի հայրենի մեր երկրին եւ արդյունավորի մեր ժողովրդի եւ հայրենի իշխանությունների բոլոր ջանքերը՝ հանուն մեր հայրենիքի, մեր ազգային կյանքի առաջընթացի եւ շեն ու պայծառ գալիքի: